

Η ΕΝ ΒΙΕΝΝΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

10

ΠΕΡΙ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ.

(Συνέγεια και τέλος· ίδε προηγουμένων ἀριθμών).

‘Ως δ’ ἡ τραγῳδία ἐγένενθι ἐκ τῶν Ληναίων, ἑστῆς ἀγομένης χειμῶνος τῷ Διονύσῳ, οὗτα καὶ ἡ κωμῳδία ἐκ τῶν μικρῶν ἢ τῶν κατ’ ἄγροὺς λεγομένων Διονυσίων, ἑστῆς καὶ ταύτης τῷ Διονύσῳ τελουμένης κατὰ τὸν τρυγητόν, ἥτις ὅρα διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν πάρεκάλει τοὺς παλαιοὺς εἰς εὔθυμον καὶ γηθόσινον ἑστήν, ἣς ἴδιον γνώρισμα ἦν ὁ κῦμος, ἥτοι συμπόσιον, παρ’ ὃ ἔτρωγον, ἐπινον ἀνέτως, ἥδον, ὠρχοῦντο καὶ τελέως ἐμέθυσον ἀφ ὄνπερ κώμου καὶ ὥδη ἢ ἐκ τοῦ ὥδη ἐν κώμαις πιθανώτερον ὄνομάσθη καὶ ἡ κωμῳδία. Μετὰ τὸν πότον οἱ συμπόσται, στολίν ποικίλην φοροῦντες καὶ προσωπεῖα γελοῖα ἢ τὰ πρόδωπα τρυγιά κρίοντες καὶ φύλλοις αὐτὰ καλύπτοντες, περιεπορεύοντο ἥδοντες καὶ ὑμοῦντες τὸν Διόνυσον, καθ’ ὅδον δὲ ἐγελοίαζον καὶ ἔσκωπτον οὓς πίθελον τῶν ἀπαντώντων.

Ἡ ἀπὸ τοιαντης δὲ εὐθυμίας καὶ αὐτοσχεδίων ιδίως σκωμάτων γεννηθεῖσα κωμῳδία ἥν ἐπὶ πολὺ παίγνιον γελωτοποιῶν γεωργῶν καὶ κωμπιτῶν. Ὁ ἐκ Μεγάρων Σουσαρίων, ὁ πρῶτος ἐν Ἀθήναις γράψας κωμικὸν ἔμμετρον δρᾶμα, περιερχόενος ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ ὁ Θέσπις, ὑπὸ τίνος Θόδονος τοῦνομα συνοδεύσμενος καὶ τὴν ἀττικὴν περιοδεύσων, ἐψυχαγώγουν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ἀμάξης χρηματευούσης ὡς θέατρον τὸν ἀπολίτευτον λαὸν διὰ τῶν ἀγροίκων αὐτῶν εὐτραπελιῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους (469—429), ὅτε διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου κατέπεσεν ὁ τελευταῖς φραγμὸς τῆς δημοκρατίας, καὶ διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ δημοσίου ταμείου τῶν συμμάχων ἐκ τῆς νήσου Δήλου εἰς Ἀθήνας συνεπληρώθη ἡ δύναμις αὐτῶν, ἐκδηλοῦται ἐν Ἀθήναις, τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ τῆς διανοίας, τοιαύτη πνευματικὴ ἔφεσις καὶ ἀμιλλα, τηλικαύτη γονιμότης καὶ δεξιότης πρὸς πᾶν τὸ ἐπιχειρούμενον, οἵτινες οὐδαμῶς ἀπαντῶνται ἐν ἀπάσῃ τῇ τῆς ἀρχαιότητος ἴστορᾳ. Ἡ ἀττικὴ αὕτη ἐποχή, ἡ εὐλόγως κληθεῖσα αἱών τοῦ Περικλέους, φέρει εἰς ἀκμὴν καὶ τελεσιουχίαν τὴν φιλοσοφίαν, τὴν φιλοτικήν, τὴν ἴδιοσιγραφίαν καὶ τὸ δρᾶμα. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνεῳχθεῖ τὸ θέατρον καὶ εἰς τὴν κωμῳδίαν, τοῦ ἄρχοντος διδόντος χρόνον κωμῳδῶν τοῖς ποιητοῖς αὐτῆς. Ἡ κωμῳδία ἦν πῦδη ἐν τῷ σχηματισμῷ αὐτῆς τελεία, ἔχουσα τὴν αὐτὴν τάσιν, ἥν ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ εὐψυχεστέρου αὐτῆς ποιητοῦ, τὴν μίμησιν πράξεως φαύλων καὶ γελοίων εἰς διόγκωσιν ἥθους προτρεπτικῶν. Οὔτως ἡ ἀρχαία κωμῳδία προσπαθεῖ νόμαζαι τίσῃ τὴν ἐπιπολάζουσαν κατάπτωσιν τοῦ δημοτικοῦ βίου, ἀναζητοῦσα τὰ αἴτια αὐτῆς ἐν τῇ φθινοποιῷ ἐπιοροῇ ἀτόμων τινῶν καὶ φατοιῶν τῆς κοινωνίας, πρὸ παντὸς τῶν δημαγωγῶν, τῶν δοφιστῶν, τῶν ἀντιπροσώπων διεψήθαρμένης καλαιμθοσίας ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς τέχνης, δι' ὧν φενακίζεται καὶ ἀποπλανᾶται ἡ τοῦ λαοῦ ὑγιὴς γνώμην. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀρχαία κωμῳδία ἐπάγεται τὰς συμφοράς τοῦ δημοτικοῦ βίου ἐξ ἐλλειπέσθεως συνέσεως καὶ σκαιῶν διανοητικῶν γνώσεων μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ πλημμελοῦς τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν θεραπείαν αὐτῶν διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν κακῶν τούτων, καὶ διὰ τῆς παραστάσεως αὐτῶν ὑπὸ εἰδεχθεῖς μορφάς, δι' ὧν καὶ προσπαθεῖ νὰ κερδήσῃ τὴν εὔνοιαν τῶν γελαστῶν.

*Ἐκ τίνων ἀρχῶν καὶ διὰ ποίων βαθμίδων τῆς ἔξελιξεως προσεκτήθητο ἡ κωμῳδία τὸν κλασικὸν αὐτῆς σχηματισμὸν εἰναῖς σίμερον ἀδύνατον νῦν ἔξαιρισθωμεν, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης διετέλει ὡς πρὸς τοῦτο ἀμιορδός πληροφοριῶν, ἀνάγει δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὰ πανάρχαια τῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου φαλλικὰ ἄσματα χαρακτηρίζων αὐτὴν ὡς μιμητικὴν τοῦ γελοιού παράστασιν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τοῦ ιστορικοῦ αὐτῆς ὡς ἔξι-

«Αι μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις, καὶ δι' ὧν ἐγένοντο, οὐ λεληθασίν, ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλα-
θεν· καὶ γάρ χορὸν κωμῳδῶν ὅψε ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἔθελονται ἥδαν· ἥδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἔχοντος οἱ λεγό-
μενοι αὐτῆς ποιταὶ μνημονεύονται. Τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν
ἢ προδόγυρος ἢ πληθὶ ύποκριτῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ηγούνται
τὸ δὲ μύθους ποιεῖν Ἐπίχαριμος καὶ Φόρμις τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ
Σικελίας ἥλθεν, τῶν δὲ Ἀθίνηνδιν Κράτης πρῶτος ἥρξεν ἀφέμε-
νος τῆς ιαμβικῆς ἰδέας καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους». Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Ἀριστοτέλης δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει γρα-
πτὰ ὑπομνήματα τῆς κωμῳδίας πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κρατίνου,
οὕτως ὅπτε ἡ ιστορία τῆς ἀττικῆς κωμῳδίας ἤρχεται δι' ήμᾶς
μετὰ τοῦ Κρατίνου. Επειδὴ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι ὁ Κρά-
της ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐν Ἀθήναις ὁ τῆς ιαμβικῆς ἰδέας ἀφέμε-
νος, τούτεστι τῆς προδωπικῆς σκώψεως ἀτόμων τινῶν, καὶ ἐποίει
λόγους καὶ μύθους γενικωτέρους χαρακτῆρος, ὅφειλομεν νῦν πα-
ραδεχθῆμεν αὐτὸν ὡς τὸν κύριον δημιουργὸν τῆς ἀττικῆς κω-
μῳδίας καὶ τὸν ἀρχαιότερον τοῦ εἰδους τούτου ποιητὴν, καθόδου
καὶ τὰ περισσωτέντα ἀποσπάσματα τῶν ἔργων αὐτοῦ προδιδου-
σιν ἀπλότερά τινα τῆς κωμικῆς τέχνης, αὐτοῦ πρῶτου ἀναβιθά-
σαντος ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τὸν μέθυσον.

Οι σπουδαιότεροι ποιηταί της ἡπέκτιας και των γεύσεων.
Οι σπουδαιότεροι ποιηταί της ἡπέκτιας και ότις άρχαιας κωμῳδίας είναι ό Κρατīνος, ὁ Εὔπολις και ό Ἀριστοφάνης ό Κρατīνος, γεννηθεὶς περὶ τὰ 520, ἥκμασεν ἐπὶ τῆς ἑποχῆς τοῦ Περικλέους, δὲν και ἰδιαὶ πρὸ τῶν ἄλλων κατεδίωκε διὰ τῶν σκωμμάτων, ἔγραψε δὲ πόρες τοῖς ἄλλοις και ταῖς «Εὐνεῖδας», ἃς ἀνέγνωσε πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ και ό μέγας «Ἀλέξανδρος», δι' ὧν ἐπισκόπει τὸν ἐκφυλισμὸν τῆς μοισικῆς. «Ων δὲ ἔξ αρχῆς φίλος τῆς οἰνοποίας, παροδόθη ἐν προθετικῇ ἡλικίᾳ εἰς τὴν μέθην· ἡ ποιητικὴ αὐτοῦ μούσα ἐσίγισεν, αὐτὸς δὲ περιεγένετο ἀντικείμενον καταφονήσεως, ἔξ οὐ και ἀφορμὴν λαβὼν ό Ἀριστοφάνης μνημονεύει μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους ἐν τῇ παραβάσει τῶν «Ιπτέων, τῆς ἀμαυρωθείσης δόξης τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ συναμιλλου. Ὁ πικρὸς οὗτος τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπανιγμὸς τοσοῦτον ἐκέντησε τὴν φιλοτιμίαν και ἀνεθάρρωνε τὸν γηραιόν ποιητήν, ὥστε ἔγραψε τὴν «Πυτίννη», τὴν ἔξαιρετον ταύτην κωμῳδίαν, δι' οὓς και ἐνίκησε πρῶτος κατὰ τὰ ἐπόμενα Διονύσια (423) δαιτιλῶς οὕτως ἀνταμειφθείσης τῆς εἰρωνείας τοῦ Ἀριστοφάνους. Μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσεν ό Κρατīνος ἐν ἡλικίᾳ 91 ἔτους, ό δὲ Ἀριστοφάνης σατυρικῶς ἐργινεύει τὸ αἴτιον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπελθόντος ἔξ ἀποπληξίας κατὰ τὸν χοόν της ἐπιδρομῆς τῶν Λακεδαιμονίων. ὅτι δὲν ἥδυνθη νά ἐπιζήσῃ βλέπων ὀλόκληρον οἰνορόν οὐπ' αὐτῶν διὰ βίας καταδυντούσθεν.

Ο ευθάνατος Εύπολις, ὅστις κατὰ τὸν Σουῦδαν δεκαεπτάτης ὄν (429) συνέγραψε κωμικά ποιήσεις, ἐπτάκις κατὰ τοὺς διαγωνιζούς νικήσας, ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ τέλους τεῦθιν Πελοποννυνδιακοῦ πολέμου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον φίλιώς εἶχε τῷ Ἀριστοφάνει, μεθ' οὐ καὶ συνέγραψε τοὺς «Ιππῆς» ὡς αὐτὸς οὗτος, ὅτε τῷ Ἀριστοφάνει ἔχθρικῶς διέκειτο, ἐν τινὶ ἀποσπάσματι τῶν «Βαπτῶν», δι' ὃν ἐπικρίνει τὴν ἀσθετίαν τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν συνεταίρων αὐτοῦ, ὡς ἔχης ἀναμολογεῖ:

τούς Ἰππέας
ξυνεποίησα τῷ φαλακρῷ τούτῳ κάδωροισάμην.

Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀριστοφάνους ἔχομεν πενιχράς καὶ ἐπι-
σφαλεῖς πληγοφορίας μεταγενεστέρων Γραμματικῶν. Τὸ ἔτος τῆς
γεννήσεως ὡς καὶ τὸ τῆς ἀποβίωσεως τυγχάνουσιν ἡμῖν ἄγνω-
στα· ἔχει δὲ προφανῶς περὶ τὰ 444—388 π. χ. Ὁ Ἀριστοφάνης,
ὁ ἀκόλαστος οὗτος φίλιος τῶν χαρίτων, συνενοῖ ὡς οὐδεὶς ἔτερος
τῆς ἀρχαιότητος ποιητὶς σύνεδιν, αἰσθητικὸν καὶ φαντασίαν.
Καλῶς ἐπιστάμενος τὰ οἰζικὰ κακὰ, ἢ πάσχει τὸ κράτος καὶ
ὅ ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρχαιρότητι πλειόν τοιούτων οὐδέποτε
τοῦ δημότου βίος, ἔχει τὸ θάρρος ἵνα προσέλθῃ ἀνδρικῶς κα-
τιγορος τῶν διαφθορέων τοῦ λαοῦ, οὐδαμῶς πτοούμενος τὸν κίν-
δυνον, εἰς δὲ οὗτος ἐκτίθεται, καὶ τῆς δυσμενείας τῶν ἀρχόν-
των. Δὲν είναι ἀνοικτείομων σκώπτης, ὅστις καταμέμφεται χα-
ροκάκως καὶ διὰ τῆς δριμύτητος τῆς διληπτηριώδους αὐτοῦ
χλεύεις τοῦ καθεστῶτος· ἡ καρδια του πάλλει διὰ τὸ εὔγενες καὶ
καλόν. Εἰς τὰ προσόντα ταῦτα τῆς συνέσεως καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ
προσετίθετο τοίτη η φαντασία, η κατ' ἔχονταν τὸν Ἀριστοφάνην

ώς ποιτίν διακρίνουσα. Γνωρίζει νὰ περιβάλλῃ τὸν λογογραφίκην ὅλως ὑπὸν διὰ ποιτικῆς καλλιεπείας, παρέχων οὕτως αὐτῷ μέγια θέλημάριον. Οἱ μῦθοι τῶν ἔργων του εἶναι τὸ εύφυεστατὸν ἐξ ὄσων τοῦ εἰδούς τούτου ποτε παρήχθισαν, ἀληθῆ δημιουργήματα τοῦ ποιτοῦ καὶ οὐχὶ γεταπλάσεις τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ποιτῶν, ὡς παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιταῖς, οὐδὲ ἵλαροτραγῳδίαι καὶ παρῳδίαι θεϊκῶν καὶ ἥρωϊκῶν μύθων, ὡς παρὰ τοῖς κωμικοῖς τῆς Σικελίας, ἀλλ' οὐδὲ μιμήσεις συμβεβηκότων τοῦ πραγματικοῦ βίου ὡς παρὰ τοῖς νεωτέροις κωμικοῖς ποιταῖς. Τὸ εὔχαρι καὶ τὸ ἀνθηρὸν τοῦ λόγου καὶ τῶν στιχουργημάτων αὐτοῦ ἔθαυμάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, γνωστὸν δὲ τυγχάνει καὶ τὸ ἐπίγραμμα, διπερ τῷ Πλάτωνι ἀποδίδεται :

Αι χάριτες, τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεδεῖται,
ζητοῦσαι, ψυχὴν εὔρον Ἀριστοφάνους.

Κατά τινα περισσότερα ήμιν ἀποδιάσματα χαρακτηριστικῆς τυνος περὶ τῆς ἀτομικῆς ἀνομοιότητος τῶν τοιῶν μεγάλων τῆς κωμῳδίας ποιητῶν διατριβῆς, συγγραφείσης ὑπό τινος, πάντη μὲν ἀγνώστου, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καλῶς πεπληροφορημένου Γραμματικοῦ Πλατωνίου, διέκειντο πρὸς ἄλληλους οἱ τρεῖς μεγάλοι τῆς ἀττικῆς κωμῳδίας ποιηταὶ ἐν ἀναλόγῳ σχέσει, ἐν ἥκαιοι οἱ τρεῖς μεγάλοι τῆς τραγῳδίας ποιηταὶ. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ Κρατίνου ἦν ποιά τις τραχεῖα καὶ ἀπότομος εὐτραπελία, ἀναπολοῦσα τὴν τραχύτητα τοῦ Ἀρχιλόχου· γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, ὡς τὸ τῆς παροιμίας, ἔκολαφίζε τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀφορσύννην, χωρὶς νῦν κολάζῃ τὸν μῶμον διὰ τῆς χάριτος τοῦ κοσμίου λόγου καὶ τῆς εὐπρεποῦς ἐκφράσεως. Ὁ Εὔπολις τούναντίον διεκρίνετο ἐπὶ φαιδρῷ χάριτι καὶ δαψιλῇ φαντασίᾳ· ἢ γλώσσα ἦν μεγαλοπρεπής καὶ περὶ τὰ σκώμματα λιαν εὔστοχος. Τὸν μέσον δόγον ἐκράτει ὁ Ἀρισταφάνης· δὲν εἶναι τόσον τραχύς, ὡς ὁ Κρατίνος, ἀλλ’ οὕτε τόσον ἀβρός, ὡς ὁ Εὔπολις, ἀλλ’ ἔχει πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας τὸ σφοδρὸν τοῦ Κρατίνου καὶ τὸ τῆς ἐπιτρεχούσης χάριτος τοῦ Εὔπολιδος. Καὶ οἱ τρεῖς θιασῶται τῆς κωμικῆς Μούσης ἥδαν σύγχρονοι, παρέστησαν δὲ εἰς τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὸ ὑψός καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς ὁγκοκρατίας καὶ μετ’ αὐτῆς τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας.

Μετά τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας ἐστερηθήσει ἡ ἀρχαία κωμῳδία τῆς ἀπεριορίστου αὐτῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ χοροῦ ἀπαγορευθείσης διὰ τοῦ Συρακούσιου (415) καὶ τοῦ Λαμάχου (404) τῆς διδασκαλίας συγχρόνων γεγονότων καὶ τὸ ὄνομαστι ζῶντα πρόσωπα κωμῳδεῖν.

Ούτω καπνοτίθην ἡ μεσαία λεγομένη κωμῳδία, ἥτις, ἀποδυ-
θεῖσα τὴν προσωπικὴν δατυρικὴν διεύθυνσιν καὶ ἀντ' αὐτῆς
προσδλαβοῦσα τὴν ὑποκριτικὴν καὶ τὸν αἰνιγματώδην χαρακτῆρα,
παρεσκεύασε τὴν προσχώρησιν τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας εἰς τὴν
ἐπί Φιλήμονος ἀρχαμένην καὶ ἐπὶ Μενάνδρου (342—290), νιοῦ τοῦ
ἔξι Ἀττικῆς στρατηγοῦ Διοπείθους εἰς πλήρη ἀκμὴν προσχθεῖσαν,
τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων είτα ἀπογεμιθεῖσαν νέαν ἢ πήθικήν κω-
μῳδίαν ἄνευ χοροῦ. Τοὺς ὑπὸ τοῦ Μενάνδρου δημιουργηθέντας
τέθδαιος χαρακτῆρας περιλαμβάνει δὲ Ὁβίδος ἐν τῷ ἔξι διστίχῳ:

Dum fallax servus, durus pater, improba lena
Vivent, dum meretrix blanda. Menandros. erit.

Διάφορα τών τριών τούτων είδῶν τοῦ τεχνέντως ἀναπτυ-
χθέντος δράματος ήδαν τὰ δρχήματα γελοίων παρδόν καὶ οἱ
μῆμοι, διαλογικαὶ δραματικαὶ εἰκόνες τοῦ πραγματικοῦ βίου, ὅν
δημιουργὸς θεωρεῖται ὁ ἐκ Συρακούσων ψιμογράφος Σόλωνος (450),
σύγχρονος τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ ἐν Τάραντῃ ἀκμάδας Ρίνθων (280)
γίνεται εὑρετὴς τῆς λεγομένης ίλαροτραγῳδίας, ἐφ' ὃ καὶ φλύαξ
ἢ φλυακογράφος ἐκλήθη, ὁ δὲ ἐκ Φλιούντος Τίγων (270) σιλλογρά-
φος. Κίναδοι δὲ ἢ ιωνικοὶ λόγοι ἥδαν ποιήματα κωμικολυρικοῦ
χαρακτήρος ὑπὸ τοῦ ἐκ Μαγνησίας Σίμου εὑρεθέντα, ἐξ οὗ καὶ
σιμφοδοὶ ἐκαλούντο· τούτοις ἐπικολούθησαν οἱ λυσιωδοὶ τοῦ Λύ-
διος καὶ τὰ σωτάρδεια ἄτινα ὑπετέρων γάμφοτοι.

οὐεις καὶ τὰ δωτικάνε, αἵνια υπερτερουν αὔμοτεσσα.
Η διδασκαλία τῶν τραγῳδῶν καὶ κωμῳδῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλάμβανε χώραν μόνον κατὰ τὰ έσοτάς, πόρχετο δὲ ἀπὸ τῆς πρωτίας, ἔωθεν, ώς ἔλεγον, διαρκοῦσα πολλάκις καὶ ἐπὶ τινας ἡμέρας, διότι ἐδιδάσκοντο ἐννέα τραγῳδίαν καὶ τρία δατυρικὰ δοδάματα τῶν τριῶν πρόδες ἀλλήλους ἀγωνιζομένων ποιητῶν. Καὶ ἐνῷ οἱ πορόνι ποιηταὶ ἀπεβίλεπον κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ἐκ-

φράζειν ή διεγείρειν ψυχικάς διαθέσεις, ήρξαντο ήδη νὰ ποριστά νωνται ἐν ἀλληλουχίᾳ πλήρεις οι μῦθοι τῆς ἀρχαιότητος καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτο τὸ ἀττικὸν δρᾶμα οὕτω διωργανίσθη, ὅστε συνηνοῦντο εἰς ἐν ὅλον τρεῖς τραγῳδίαι, ὥσπερ δὲ αὐτῶν παρασταθῆ κατά τι διάγραμμα ή ὑπόθεσις τῆς μυθικῆς ιστορίας ἐν τοῖς οὐσιώδεσι σταδίοις τῆς ἔξελιξεως: αἱ τρεῖς αὗται τραγῳδίαι ἀπετέλουν τοδιῆτα μέρον τοῦ ὅλου δράματος, ὅπερ δὲν δημορεῖτο εἰς πράξεις, ὡς αἱ τραγῳδίαι τῶν νεωτέρων, ἀλλ' εἰς μέρον, ἄτινα ίκανῶς σαφῶς δοίζεται ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ποιητικῇ, λέγων ὅδε: πρόλογος, ἐπεισόδιον, ἔξοδος, χορικόν. Καὶ τούτου τὸ μέν, πάροδος· τὸ δέ, στάσιμον. Εἴπετο δὲ τούτων τὸ δατυρικὸν δρᾶμα συναποτελουμένης οὕτω τῆς ἀν οὐχὶ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Αἰδηύλου ἐπινοηθείσης τετραλογίας τοῦ ἀττικοῦ δράματος, οὐχ ἢ τον μεγάλως αὐτοῦ εἰς τὴν τεχνικὴν αὐτῆς τελειότητα συμβαλόντος· Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ δηλονότι ἐποχῇ οἱ ποιται ἐλάμβανον μέρος εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν διὰ τετραλογίας, συναποτελουμένης ἐκ τριῶν τραγῳδῶν καὶ ἐνὸς δατυρικοῦ δράματος, ή τούλαχιστον διὰ μιᾶς τριλογίας, ἐκ τριῶν μόνον τραγῳδῶν συγκειμένης, μέχρις οὐδὲν ὁ Σοφοκλῆς εἰσῆγαγε τὸν διὰ μιᾶς μόνον τραγῳδίας συναγωνισμόν. Τῆς τετραλογίας ἐποιεῖτο πάντοτε χρῆσιν ὁ Αἰδηύλος, μία δὲ αὐτοῦ τριλογία διεσδώθη ήμιν ἐν τῇ «Ορεστιάδι», πειραμβανούσῃ τὰς τραγῳδίας Ἀγαμέμνων, Χονφροῖ καὶ Εὔμενίδες.

Ἐπειδὴ οἱ Ἐλληνες ἔθεωρουν τοὺς ποιτὰς ὡς τοὺς διδάσκαλους τοῦ λαοῦ, οὐδεὶς αὐτῶν ἦδύννατο νὰ εὔδοκιμηθῇ βασιζόμενος ἀπλῶς ἐπὶ τῆς εὐφυίας τῆς φαντασίας ή τῆς ἐντεχνίας, ἀλλ᾽ ἐδεῖτο ἐσωτερικῆς διαμορφώσεως, ψυχικῆς τε καὶ διανοτικῆς, βαθείας δὲ καὶ περιεκτικῆς γνώσεως τῶν παραδόσεων καὶ εὐκρινοῦς ἀντιληψέως τῶν τε θείων καὶ ἀνθρωπίνων. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ποιτὴς ἐπελαμβάνετο τοῦ καθόλου ἀνθρώπου καὶ τοῦ καθόλου αὐτοῦ βίου· οὐδεὶς δὲ τῶν τραγικῶν ποιτῶν ἀντελήθη τῆς ἐντολῆς ταύτης κάλλιον ἢ ὁ Αἰσχύλος, διτις καθοδηγεῖ, ὡς ὁ Πίνδαρος, τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ εἰς τὰ ἀπόκρυφα τοῦ μύθου, ἔξαιρει τὴν ήθικὴν αὐτοῦ σπουδαιότητα καὶ διαδικνίζει αὐτὸν δι' ιστορικῶν ἀληθειῶν. Η ἀνθρωπότης οἵαν οὗτος παριστησὶν ἐν τῷ Τιτάνῃ Προομηθεῖ καρτερικὴν ἐν ἀγῶσι καὶ ἀνάγκαις, ὑπεροήθανον ἐν τῷ συνειδέναι καὶ ἀκάματον ἐν τῇ ἐπινοησεῖ, ἀλλ᾽ ἐν ταύτῃ καὶ ἐπιρρεπῇ εἰς τὴν ἀβουλίαν καὶ τὴν κενόδοξον ὑπεροψίαν, είναι ἡ γενεὰ αὐτῶν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ἡ ἀσχόλως τοῦ πρόσωπος ἐφιεμένη. Μόνη δὲ ἐκείνη ἡ σοφία ἔχει ἄξιαν, ητὶς προέρχεται ἐκ τοῦ Διός, ἐκείνη ἡ σωφροσύνη ητὶς ἐρείδεται ἐπὶ τῆς ήθικῆς εὐθενείας. Οὕτως ὁ ποιτὴς ὑπάρχει ἄνευ γικοπορεπῶν προθέσεων ὁ ἀληθῆς τοῦ λαοῦ διδάσκαλος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναθρωπούσης ἀμφιβολίας προσπαθεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν πατοφάν θρησκείαν, νὰ καθάρῃ τὰς προληψίες καὶ ἐκ τοῦ συγκεχυμένου κράματος μυθολογικῶν παραδόσεων νὰ ἔξαρῃ τὸ θρησκευτικὸν κύρος σωτηρίου ἀληθείας. Ἐν τῇ ἐντολῇ τῶν ποιτῶν ἔκειτο τὸ συγκρατεῖν ἐν ἀρμονίᾳ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ μετά τῆς προϊούσης αὐτοῦ συγαμήθεως.

Από τῶν πρώτων πρόδις τιμῆς τοῦ Διονύσου τελουμένων ἐօρτῶν μέχρι τῶν ἀριστουργημάτων τῆς δραματουργίας τοῦ αἰῶνος ήμῶν ἡ θήθικοποίησίς τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρχε τὸ ἀμετάστατον τέρῳμα, πρόδις δὲ πᾶσα μεγαλουργὸς φύσις παντὶ θήνει κατατείνει. Πάντες οἱ δραματουργοί, ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ πττον τάς τεχνοθεωρητικάς ιδέας τοῦ Σχιλλέρου, τοῦ βασιλέως ἀπάντων τῶν θήθικῶν τραγικῶν ποιητῶν, μοχθοῦσιν ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ αἰωνίου σκοποῦ τῆς τέχνης ὑπὲρ τῆς ἔξευγενίδεως τοῦ ἀνθρωπίνου νέγος.

Τάσις λοιπὸν ὑπὸ τὴν μᾶλλον εὐρυτέραν καὶ εὐγενεστέραν τῆς λέξεως ἔννοιαν εἶναι δι', τι ὁ Λέσβικ καὶ μετ' αὐτοῦ ἄπαδα ἢ σχολὴ αὐτοῦ ὡς τὸ οἰστιῶδες τεκμήνδιον μεγαλονόδων προσπαθειῶν ἐν τῇ τέχνῃ χαρακτηνοῖσει.

Ἐν τῷ τελεῖ γλαυκοποιεῖσθαι.
Ἐνιοτε εἶναι βεβαίως δύσκολον νὰ διακρίνῃ τις τὴν θικήν τάσιν τῆς συνήθους, καθότι αὐταὶ συμπίπτουσι πολλάκις ἐγ τοῖς ὄροις αὐτῶν. Καὶ τοῦτο ἰδχύει ιδίως περὶ ποιημάτων ἑθνικῆς ὑποθέσεως, ἐνθα ἡ μορφωτικὴ πρόθεσις ὑποχωρεῖ πως ἀπέναντι τοῦ πατριωτικοῦ σκοποῦ. Εάν π. χ. ὁ Φρονίχος διὰ τοῦ ἀπολεσθέντος αὐτοῦ ἔργου, τοῦ πραγματευμένου τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἄλωσιν τῆς Μιλάτου, ὡς ὁ Ἡρόδοτος πληροφορεῖ ἡμᾶς, ἔκινε τοὺς Ἀθηναίους εἰς δάκρυα. ὑδεῖλουμενοι ιδιώς ν' ἀποδώ-

σωμεν τίνι βαθεῖαν ἐντύπωσιν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ποιητικοῦ τούτου ἔργου οὐχὶ τόσον εἰς τὸν τραγικὸν τοῦ ποιητοῦ δεινότητα, ὅσον εἰς τὰς φιλεθνικὰς συμπαθείας τῶν Ἀθηναίων. Ἀφ' ἑτέρου πάλιν τοιαῦτα δμοια παραδείγματα μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ πρὸς τὴν πήθικην σημασίαν τῆς τέχνης πεποιθόσις δὲν εἶναι φαντασιώδης διαστροφή καὶ ὅτι ἡ πήθικοποιητικὴ ἐπιφρονία τῆς σκηνῆς μᾶλλον μετρίως ἢ ύπερθροικῶς ἔχειται.

Ἡ παγκόδμιος ιστορία τάσσει ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τὰ ὄντα ματα Φειδίας, Μιχαὴλ Ἀγγελος, Σαικεπῆρος καὶ Βετχόβεν, Περικλῆς, Καΐσαρ, Νεύτων καὶ Κάντιος, θελουστα σύντο προδοῦλως ν' ἀποδεῖξῃ ὅτι οἱ μεγάλοι ἡγεμόνες, οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, οἱ σοφοί, οἱ πολυμαθεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι κατὰ βάθος οὐδὲν ἄλλο ἢ ποικιλία μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θεσπεδίας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δυνάμεως εἶναι καὶ ὅτι οὗτοι ἀπαντεῖς ἐπὶ τοῦ ὑψους τῆς ἀνθρωπότητος πρωτοστατοῦντες, ὡς θείαν αὐτῶν ἀποστολήν υπολαμβάνουσι τοὺς λαούς, ἔξ ὧν οὗτοι κατάγονται, νὰ αἰρωσιν ὑψηλὰ πρὸς ἑαυτούς.

Οὕτως ἀντελīθη ἔκαστος τῶν μεγαλοφύῶν ἀγόρων τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ καὶ ιδίως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς, οἱ πανάρχαιοι οὗτοι πατέρες τῆς τραγικῆς ποιησεως, διεώρων ἐν τῇ εὔφυιᾳ αὐτῶν δύναμιν ὑπὸ τῶν θεῶν αὐτοῖς δωρηθεῖσαν πρὸς προσγιάτωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ ιδεώδους τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ βραδύτερον ἐν τῇ ποιητικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους ὡς καλοκαγαθία, ἥτοι ἔξειγενισμὸς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ψυχῆς ἔξυμνεῖται. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ιδεώδες τῆς ἀνθρωπότητος δὲν προσδελήθη ἐκ τῶν νεφῶν, ἀλλ' ἓντλιθη ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο ὑψώθη καὶ ἡ τέχνη αὐτῶν εἰς βαθύμον δημοτελείας ἔκτοτε μὴ ἐπιτευχθέντα. Τριάκοντα χιλιάδων θεατῶν νὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ τῆς διαδικανίας γεγονότος, οὐτίνος ἢ ὑπόθεσις γνωστὴ τοῖς πάλιν ἐτύγχανεν, ὡς τὸ Πάτερ οὐδὲν εἰς τοὺς παῖδας ήμδην, οὐ μὴν ἄλλα καὶ πάσης ἐκστάσεως ἄμοιρον, καθότι ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσιν ἡ ιδέα ἐγεννᾶτο οὕτως εἰπεῖν ἀφ' ἑαυτῆς διὰ τοῦ παριστανομένου ἀντικειμένου, τοῦτο εἶναι ὁ μέγιστος θρίαμβος τῆς τέχνης καὶ ἐνταῦτῷ μὴ ἀνασκευαζούμενον ἀπόδειξις τῆς μορφωτικῆς καὶ παιδαγωγικῆς δυνάμεως τῆς σκηνῆς, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε καὶ βραδύτερον ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἐν τῇ ἀναγεννήσει τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος λαμπρῶς διετρανώθη.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἀναγμιλέκτως ἡ καθόλου τάσις τῆς τραγικῆς ποιησεως ἀνταποκρίνονται ὅμως καὶ τὰ σημερινὰ θέατρα εἰς τὸν εὐγενῆ ταύτην τῶν ποιητῶν πρόθεσιν καὶ ἐπιτυχάνεται δι' αὐτῶν ὁ ιερὸς τῆς πήθικοποιησεως σκοπός; ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι ίσως πάντα δυσχερός εἰς πάντα δυνηθέντα νὰ σχηματίσῃ ιδέαν τινὰ διὰ τῆς φοιτήσεως τῶν νεωτέρων θεάτρων. "Οπως πο' ἀν ἡ, οὐδαμῶς ἀναιρουμένης τῆς καθόλου ἐκπολιτιστικῆς δράσεως τοῦ θεάτρου, ὡς πρὸς τὸ πήθικοποιητικὸν μέρος ἡ ἀρχικὴ ἐπενέργεια τῆς διαπλάσεως σπουδαίως πλλοιώθη, ἐπιφραζούμενης ταύτης ὑπὸ ἀντιδραστικῶν στοιχείων, ὡς ἀναπόδραστος συνέπεια τοῦ ἐλειπούς ὀργανισμοῦ τοῦ κοινωνικοῦ ήμδην σώματος

Ἐν Βείνη.

Κ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

— * —

ΠΟΙΚΙΛΑ.

— * —

Γεωγραφικαὶ ἀνακαλύψεις. — Οἱ λογαγὸς Μπάουερ, ἀφοῦ διῆλθε τὸ ὄροπέδιον τῆς Θιβετίας ἐν τῷ πλατατέρῳ αὐτοῦ τμήματι δι' ὃδον νέας ὀλως τῇ γεωγραφίᾳ, ὑπετρέψειν εἰς Σιμλαν. Λέγει δ' ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν ὑψηλοτάτην τῶν ἐν τῷ κόστρῳ λιμνῶν, τὴν Χόρ-πα-τσού, κειμένην εἰς ὅψος 17,930 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Διηρεύνησε δὲ 2000 μέτρα νέου ἐδάφους, 15000 ποδῶν μέσου ὕψους, διε-

σχίσας πρωτικά τὸν ποταμόν τοῦ Καράνγκα, καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητον γύρων ἀλλεπαλλήλων ὄροσιν καὶ βάθειῶν καταλάθων.

Ποι Βαίνουμεν. — Καθυποτάσσομεν τὴν βιομηχανικὴν χρῆσιν τῆς ἐνεργείας, ἐφ' ὅσον κατανοοῦμεν τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς· αἱ μηχανικαὶ καὶ ὑπηρετικαὶ τέχναι τελειοποιηθήσονται καὶ ἀπολεπτυνθήσονται. Ἡ μεταβίβασις προτώπων καὶ ἀντικειμένων καὶ ἡ διάδοσις ἰδεῶν θὰ γίνηται ταχύτερον, ἀσφαλέστερον καὶ οἰκονομικώτερον. Θὰ ψευρίζωμεν πρὸς ἄλλους ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς σφαίρας. Ἐφευρεθήσεται ὄργανός τε, ὅπερ θὰ παράγῃ ταύτοχρόνιας εὐανάγνωστον καὶ ἀκούστον σημεῖον τῶν παλαικῶν κινήσεων τοῦ ἀνθρώπου λόγου καὶ οὗτον θὰ ληξῇ ὅτι ὅχληρά καὶ ἐπιβραδυτική κατὰ σύμβοσιν, οὕτως εἰπεῖν, γρῆσις τοῦ ἀλφαριθμήτου. Ἡ ἐνέργεια κατεστήσεται εύωνος. Ἡ διὰ τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τοῦ ἀέρος πτῆσις ἔσται σύνηθες καθημερινὸν ἔργον. Θὰ ἐπιτύχωμεν πλείστων ὅσων ἔτι ἀλλων πραγμάτων, ἂτινα μέχρι τοῦδε δὲν εἰσέδουσαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, πάντα δὲ ἀπορρέοντα ἐκ τῆς διατηρήσεως ἐνεργείας. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ἄλλο μέχρι ἀπόρρητον τῆς φύσεως, ὅπερ ἀνεκαλύψαμεν, ἡ βιολογικὴ ἀνάπτυξις, βραδέως ἀνελίστει τὴν ἐλκυστικὴν αὐτῆς εἰκόνα τῶν νόμων καὶ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς. Καὶ ὅμως, παράδοξον εἰπεῖν, οὐδὲν σχεδὸν διεπράγμαται ὡς τὴν φυσικὴν καὶ ἡβηκήν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Μηδαμίνα ἐν τῇ Ιατρικῇ ἡ μᾶλλον τῇ γειτουργικῇ καὶ ἀρχή τις ἐν τῇ ἀνατροφῇ τῶν κατοικιδίων ζώων ἀποτελοῦσι πάντα, τοῦ ἔπειτα ἐπράξαμεν.

Πῶς αἰδούγεται έαυτὸν ὁ διὰ πυροβολισμοῦ τραυματιζόμενος. — Οἱ λογαγὸς Γεωργίας Λ. Κόλμερ, ὅστις εἶχε βληθῆ ὑπὸ βολῆς πυροβόλου πρὸ τῶν ὑψηλατων τοῦ Φρειδερίκεωργου ἐδημοσίευσεν ἀρθρὸν ἐν μηνιαίῳ ἀγγλικῷ περιοδικῷ περὶ τῶν πρώτων σκέψεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν τετραχυτισμένων. Φάνετοι ὅτι αἱ σκέψεις καὶ ἐνέργειαι αὐταὶ εἶναι λίαν ἀντιφατικαί. Συνήθως δεσμοί τραυματισθῆσαν τρατιώτης τὶ σῶμα τρέμει, τὸν δὲ τρόμον τοῦτον παρακολούθει λειποθυμία, ναυτίσιας καὶ συγκίνησις. Ἐν στιγμῇ ὅμως παραφορᾶς ταῦτα πάντα ἀνατρέπονται. Ἐν περιπτώσει ἐλαφροῦ ἔτι τραύματος δυνατὸν νὺν ἐπέλθωσι τὰ ἀνωτέρω συμπτώματα· δέταν ὅμως δλόκηρος ἡ ψυχὴ κατέχηται ὑπὸ τῆς περὶ τὴν μάχην ζέσεως, διστρατιώης δύναται, θανάτου μαρβίζων τραῦμα, νὰ νομίσῃ ὅτι ἐκεντήθη ὑπὸ βελόνης· πιθανὸν ἔτι νὰ μὴ λαβῇ ποτῶς· γνῶσιν τοῦ τραυματισμοῦ αὐτοῦ. Φοβερὸν παράδειγμα τοιαύτης περιπτώσεως ἀναφέρεται ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Κιγκλαίκη ἀσφηγήσεις τῆς ἐφόδου τῆς τῶν Φιλιῶν ἐληγκού οὖν Μπαλακλάζη. Οἱ λογαγὸς Νόλαν, ἐγνώριζε εἰς οἷον «νεκρῶν κευθυτῶν» εἰπέρχοντο οἱ Ἐξόσιοι καὶ ἐπειρίζεται τὰ στρέψῃ αὐτοὺς πρὸς τὸ μέρος τῶν δύρων πατωτῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀπετέλει τὸ πραγματικὸν σημεῖον τῆς ἐφόδου αὐτῶν. Παραφόρως δὲ τὸ ξίφος εἰς τὸν ἀέρα κινῶν καὶ ἀπροσέκτως χωρῶν ἐφιππος πρὸ τῆς προελαυνούσης ἐληγκεῖται: «Πρὸς τὰ ἐδῶ! Πρὸς Θεοῦ μὴ πρὸς τὰ ἐκεῖ!». Τὴν στιγμὴν ἐκείνην σύντριψμα ὁδουζίου ἐπλήξει αὐτὸν κατὰ τὸ στήθος, ὅπερ καὶ διηνοίζει. Βεβαίως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διθάντως είναι ἀκαριαῖς, καὶ ὅμως ἡ φλεγομένη ψυχὴ αὐτοῦ ἐδέσποτε ἐπὶ τινας εἰσέτι στιγμὰς τοῦ νεκρουμένου σώματος. Τὸ ξίφος ἐπεσειν ἀπὸ τῆς γειρὸς αὐτοῦ, δι τοῦδε ὅμως κρατῶν βραχίων ἀπέμεινεν τὸν ἀέρα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔμεινεν ὄρθιον ἐπὶ τοῦ περιπτώσεως. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡκούσιη ἀπὸ τῶν γειτέων τοῦ Νόλαν φοβερὴ καὶ ἡκιστα τοῖς ἐπιγείοις προσδιαίζουσα φωνή. Οἱ ἐπειύς ὅμως θὰ εἰχεν ἥδη ἀποβίλει πᾶσαν συνείδησιν. Οἱ Κιγκλαίκη λέγει: «Ἡ κραυγὴ, ἡτις ἡκούσθη διασχίζουσα τὸν ἀέρα, δὲν ἥτο ἄλλη εἰ μὴ κραυγὴ πτώματος».

Ἀστεροσκοπεῖον ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ "Ορούς. — Οἱ διμίλος τῶν παριστανῶν ἐπιστημόνων, προεξάρχει δ. κ. Ζανσὲν Ρολάνδος Βοναπάρτης καὶ δ. κ. Μπισοφτάξιμ, προπαρασκευάζεται τὸ δεύτερον ν' ἀποκεφαλίζεται τὴν πραγμάτωσιν τοῦ φιλοδόξου αὐτῶν σχεδίου τοῦ ιδρύσαι αστεροσκοπεῖον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Λευκοῦ "Ορούς. Αἱ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐργασίαι, αἵτινες τόσον ἀνεπιτυχῶς ἐληξαν διὰ τοὺς ἐνασχολούμενους, ἐν ταύταις ἐργάτας, περιωρίζοντο κυρίως εἰς διάτρησιν τῆς κινόνος ἀκριβῶς κάτωθι τῆς κορυφῆς τοῦ ορούς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ